

Sosiaali- ja terveysministeriö
kirjaamo.stm@gov.fi

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/33155/2021

Kuntoutuksen toimialayhdistyksen lausunto laatusuosituksista aktiivisen ja toimintakykyisen ikääntymisen ja kestävien palvelujen turvaamiseksi 2024–2027

Ota kantaa asteikolla samaa mieltä – jonkin verran samaa mieltä – jonkin verran eri mieltä – eri mieltä.

Vaikuttavuustavoitteet:

1. Ikääntyvien työkyky paranee

Työhyvinvointi ja työn muokkaus

samaa mieltä
jonkin verran samaa mieltä
jonkin verran eri mieltä
eri mieltä

Henkilöstön riittävyys

samaa mieltä
jonkin verran samaa mieltä
jonkin verran eri mieltä
eri mieltä

Johtamisen kehittäminen

samaa mieltä
jonkin verran samaa mieltä
jonkin verran eri mieltä
eri mieltä

Työurien mielekkyys ja osaaminen

samaa mieltä
jonkin verran samaa mieltä
jonkin verran eri mieltä
eri mieltä

Kerro lyhyesti, mitä mielestäsi ikääntyvien työkyky paranee -sisältötekstiin tulisi lisätä tai mitä siitä pitäisi poistaa.

Laatusuositus koskee aktiivisen ja toimintakykyisen ikääntymisen ja kestävien palvelujen turvaamista. Otsakkeen mukaan luvussa kaksi keskitytään vielä työelämässä olevien, mutta jo ikääntyneiden henkilöiden työkyvyn parantamiseen. Kyse on työuransa loppuvaiheessa olevista henkilöistä ja heidän työkykynsä parantamisesta. Luvun sisältö vastaa korkeintaan osittain otsikkoa. Tiivistäen voidaan todeta, että luvussa kuvataan yleisesti kaikkien (kaikenikäisten) työntekijöiden työhyvinvointia ja työkykyä. Tekstissä painottuu ikääntyneiden parissa työskentelevien henkilöiden kuten lähihoitajien työkyky. Huomiota saa myös riittävän ja osaavan henkilöstön varmistaminen ikääntyneiden palveluihin.

Luvussa on viisi alalukua. Lukija voi olettaa, että näiden viiden alaluvun otsakkeisiin nostetut asiat ovat ikääntyneen työkyvyn parantamisen kannalta viisi keskeisintä kokonaisuutta. Luvun kokonaisuus kuitenkin hajoaa ennen muuta siitä syystä, että jo luvun johdantotekstissä ja etenkin alalukujen sisältötekstissä sisällöt karkaavat osin muihin asioihin kuin ikääntyneen työntekijän työkyvyn parantamiseen.

Laatusuosituksen alussa, kohdassa ”Lukijalle” todetaan, että suosituksessa on pyritty huomioimaan entistä enemmän toimintakyvyn heikkenemisen ja ennaltaehkäisyn ja hoidon vaikuttavuus. Luvussa kaksi ei käsitellä käytännössä lainkaan ikääntyneen työntekijän terveyttä ja toimintakykyä (fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen toimintakyky), jotka luovat työkyvyn perustan (katso esim. TTL:n Työkykytalo).

Pääosa henkilöistä, joita luku kaksi käsittelee, ovat vielä työelämässä. Näin ollen he ovat työterveyshuollon palvelujen piirissä. Työterveyshuollolle on määriteltä laaja tehtävä kuntoutustarpeen tunnistamisessa, kuntoutukseen ohjaamisessa, työkyvyn tukemiseen liittyvän yhteistyön koordinoimisessa ja työntekijän työssä selviytymisen seuraamisessa. Työkyvyn arviointi on työterveyshuollon erityisosaamista. Lakisääteinen työterveyshuolto on luonteeltaan ennalta ehkäisevää ja työkykyä pitkäjänteisesti ylläpitävää toimintaa. Lukua on perusteltua täydentää työterveyshuoltoon liittyvällä tarkastelulla.

Toinen keskeinen kokonaisuus, joka jää luvussa käsittelemättä, on kuntoutus. Kuntoutus on merkityksellinen kokonaisuus tarkasteltaessa työikäisten tai työelämässä olevien työkyvyn parantamista. Kuntoutus liittyy vahvasti myös työurien pidentämiseen.

Alaluvun 2.3 Henkilöstön riittävyys voisi siirtää esimerkiksi lukuun seitsemän.

Laatusuositus on annettu vuosille 2024–2027. Suositusta tulisi tarkastella myös siitä näkökulmasta, ovatko julkaisuun nostetut asiat/keinot sellaisia, että niillä on mahdollista saada aikaa positiivista kehitystä laatusuosituksen voimassaolon aikana.

Arvioi, onko kaikkein tärkeimmät suositukset nostettu vaikuttavuustavoitteeseen.

Ikääntyvien työkyky paranee

samaa mieltä

jonkin verran samaa mieltä

jonkin verran eri mieltä

eri mieltä

Kerro lyhyesti, mitä mielestäsi ikääntyvien työkyky paranee –osion suosituksiin tulisi lisätä tai mitä siitä pitäisi poistaa.

Ensin tulee päättää, koskeeko suositus kaikkia kuntien ja hyvinvointialueiden alueilla asuvia ikääntyneitä ihmisiä vai ainoastaan kuntien ja hyvinvointialueiden palkkalistoilla olevia henkilöitä. Kun tämä päätös on tehty, niin tämän jälkeen muokataan suositukset sellaiseen muotoon, että ne sopivat valitulle kohderyhmälle.

Esimerkiksi kohdan 2.1 ensimmäinen suositus kuuluu ”Lisätään alan vetovoimaisuutta ja työhyvinvointia tuomalla ikääntyvien hoitotyöstä ja...”. Suosituksesta saan sen käsityksen, että nyt lausuttavana olevan laatusuosituksen kohderyhmänä ovat hyvinvointialueet ja fokuksessa hyvinvointialueisiin työsuhteessa olevat sote-alan ammattilaiset. Jos laatusuositus ja siinä luku kaksi koskee myös esimerkiksi kunta-alalla työskenteleviä henkilöitä kuten opettajia, niin tekstiä tulee muokata.

Lukuun kaksi on syytä lisätä kuntoutusta ja työterveyshuoltoa käsittelevät alakohdat. Lisätään näihin kohtiin myös perustellut suositukset.

Suosituksissa on syytä huomioida eri toimijoiden yhteistyön kehittäminen. Työkyky-, kuntoutus- ja työterveyshuollon osaaminen ja toiminta tulee nivoa osaksi hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuoltoa sekä työ- ja elinkeino (TE)- ja työllistämispalveluja. Työkyvyn ja kuntoutuksen näkökulmista Kela on tässä kokonaisuudessa merkityksellinen palvelujen järjestäjä.

Suosituksiin tulee lisätä myös esitys riittävästä ja tarpeenmukaisesta tietopohjasta. Jos halutaan, että kunnilla ja hyvinvointialueilla on rooli ikääntyneiden työkyvyn parantamisessa, tulee niillä olla riittävä tietopohja tästä kohderyhmästä. Tietopohja on yksi keskeinen edellytys ohjauksen, varautumisen, kehittämisen ja tarpeellisten yhteistyöverkostojen rakentamisen toteuttamisessa.

Läpi luonnoksen toistuu se ongelma, että suosituksissa ei nimetä tahoja, kenen vastuulla ovat esimerkiksi asiat kuten suosituksen toteuttaminen ja toteutumisen seuranta. Leipätekstiä lukemalla voidaan toki tulkita, että esimerkiksi suositus ”Kannustetaan työntekijöitä vaalimaan ja vahvistamaan omaa fyysistä toimintakykyään, mielen hyvinvointiaan ja terveyttään sekä työstä palautumista.” on kohdistettu ensisijaisesti työnantajan edustajille.

Arvioi, onko kaikkein tärkeimmät hyvät käytännöt nostettu vaikuttavuustavoitteeseen.

Ikääntyvien työkyky paranee

samaa mieltä

jonkin verran samaa mieltä

jonkin verran eri mieltä

eri mieltä

Kerro lyhyesti, mitä mielestäsi ikääntyvien työkyky paranee –osion hyviin käytäntöihin tulisi lisätä tai mitä siitä pitäisi poistaa.

Kuntoutuksen uudistamiskomitean ensimmäinen ehdotus oli ns. kuntoutuksen yleinen toimintamalli. Mallin periaatteet ovat samat kaikilla asiakkailla ja eri ikäryhmissä. Toimintamallin tarkoituksena on se, että henkilö/kuntoutuja saa tarvitsemansa tuen ja palvelut. Toimintamalliin sisältyvät tarpeen tunnistaminen, arviointi, suunnitelma, päätökset, palvelut ja etuudet, kuntoutujan ympäristöä koskevat toimenpiteet, prosessin seuranta ja arviointi sekä sen pohjalta tehtävät tarvittavat muutokset. Tähän suositukseen tulee nostaa tämän kaltaisia suosituksia, joilla varmistetaan työkyvyn ylläpitoon ja parantamiseen liittyvät toimivat prosessit monitoimijaisessa toimintaympäristössä.

Hyviin käytäntöihin tulee lisätä toimiva ja tiivis yhteistyö työterveyshuollon kanssa (esimerkiksi TYÖOTE-malli)

2. Iäkkäät ovat toimintakykyisiä pidempään

Ennakointi ja ennaltaehkäisevät palvelut

samaa mieltä

jonkin verran samaa mieltä

jonkin verran eri mieltä

eri mieltä

Toimintakyvyn ja hyvinvoinnin tukeminen

samaa mieltä

jonkin verran samaa mieltä

jonkin verran eri mieltä

eri mieltä

Itsemääräämisoikeus ja omaehtoisuus, toimijuuden tukeminen

samaa mieltä

jonkin verran samaa mieltä

jonkin verran eri mieltä

eri mieltä

Kerro lyhyesti, mitä mielestäsi iäkkäät ovat toimintakykyisiä pidempään –osion sisältötekstiin tulisi lisätä tai mitä siitä pitäisi poistaa.

Luvun kohtia 3.1.5 Kuntoutus, liikunta ja fyysinen aktiivisuus sekä 3.2.1 Toimintakyky ja hyvinvointi sisältöjä on syytä verrata toisiinsa. Niiden sisällöt menevät osittain päällekkäin. Molemmista tuodaan esille esimerkiksi ikääntyneen henkilön omaa roolia, osallistumista ja vastuunkantoa oman toimintakykynsä ja kuntoutustarpeiden arvioinnissa.

Kaiken kaikkiaan luvun 3 sisältö jää kevyeksi ja voidaan kysyä, onko luvun sisällöillä mahdollista vaikuttaa tarvittavissa määrin iäkkäiden toimintakyvyn ylläpitoon. Laatusuositukseen (ml. tämä luku) tarvittaisiin selkeämpi ja kokonaisvaltaisempi tarkastelu kuntoutuksesta ja kuntoutumisen mahdollisuuksista. Kuntoutus tulee nostaa useampaan lukuun omaksi kohdaksi.

Ennaltaehkäisy ja varhainen puuttuminen on tärkeää, mutta yhtä lailla suosituksessa tulee painottaa akuutin kuntoutustarpeen tunnistamista ja moniammatillista kuntoutusinterventiot (huomioiden fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen toimintakyky ja tavoitteet). Tämä vähentää pitkäaikaisen hoivan tarpeiden syntymistä ja helpottaa mm. riittävän työvoiman turvaamista raskaammissa iäkkäiden ympärivuorokautisissa palveluissa.

Tässä luvussa on tärkeää tuoda esille näkyvämmiin hiljattain valmistunut opas ”Valtakunnalliset lääkinälliseen kuntoutukseen ohjaamisen perusteet 2022”.

Haasteena koko suosituksessa on se, että sisältöteksteissä ei ole kuvattu sitä, ketkä ovat suositusten toimeenpanossa tosiasiallisia toimijoita ja keiden kanssa suositusta toteutetaan. Kun näin on ja kaikilla tahoilla on resursseista pulaa, niin käy helposti niin, että kukaan ei ryhdy toimeen.

Arvioi, onko kaikkein tärkeimmät suositukset nostettu vaikuttavuustavoitteeseen.

lääkkäät ovat toimintakykyisiä pidempään:

- samaa mieltä
- jonkin verran samaa mieltä
- jonkin verran eri mieltä
- eri mieltä

Arvioi, onko kaikkein tärkeimmät hyvät käytännöt nostettu vaikuttavuustavoitteeseen.

lääkkäät ovat toimintakykyisiä pidempään:

- samaa mieltä
- jonkin verran samaa mieltä
- jonkin verran eri mieltä
- eri mieltä

Kerro lyhyesti, mitä mielestäsi iäkkäät ovat toimintakykyisiä pidempään –osion hyviin käytäntöihin tulisi lisätä tai mitä siitä pitäisi poistaa.

Lausuttavana olevasta versiosta puuttuvat hyvät käytännöt kokonaan useammasta luvun 3 alaluvusta / kohdasta.

Julkaisussa nostetaan esille RAI-arviointivälineistö. Toimintakyvyn kuvaamiseen on tärkeää ottaa mukaan (ainakin terveydenhuollon yksiköissä) ICF-viitekehys.

Palvelujen järjestäjien ydintehtäviä ovat palvelutarpeiden tunnistaminen ja arviointi sekä suunnitelman ja päätösten tekeminen. Näistä asioista koskevia hyviä käytänteitä tulisi löytää tähän osioon. Tärkeää on myös se, että hyvinvointialueilla kehitetään kuntoutuksen ohjaus- ja koordinoitupalveluja kaikilla tasoilla. Ohjauspalveluilla mahdollistetaan kuntoutuksen oikea-aikainen käynnistyminen, kuntoutumisprosessin eteneminen ja kuntoutumista tukevien palvelujen tarkoituksenmukaisuus. Monen ikääntyneen kohdalla tilanne on se, että erilaisten asioiden mahdollistaminen ei riitä, vaan tarvitaan tukea ja ohjausta.

3. Osallisuus vapaaehtoistoimintaan kasvaa:

Kuntoutuksen toimialayhdistys ei jätä vastauksia tähän osioon.

Osallisuus, yhteisöllisyys, aktiivinen kansalaisuus ja vapaaehtoistoiminta

- samaa mieltä
- jonkin verran samaa mieltä
- jonkin verran eri mieltä
- eri mieltä

Hyvinvointialueet, kunnat ja järjestöt tukevat vapaaehtoistoimintaa ja koordinoivat toimintaa keskenään

- samaa mieltä
- jonkin verran samaa mieltä
- jonkin verran eri mieltä
- eri mieltä

Järjestöjen vapaaehtoistoiminta

- samaa mieltä
- jonkin verran samaa mieltä
- jonkin verran eri mieltä
- eri mieltä

Kerro lyhyesti, mitä mielestäsi osallisuus vapaaehtoistoimintaan kasvaa –osion sisältötekstiin tulisi lisätä tai mitä siitä pitäisi poistaa.

Arvioi, onko kaikkein tärkeimmät suositukset nostettu vaikuttavuustavoitteeseen.

Osallisuus vapaaehtoismintaan kasvaa

- samaa mieltä
- jonkin verran samaa mieltä
- jonkin verran eri mieltä
- eri mieltä

Kerro lyhyesti, mitä mielestäsi osallisuus vapaaehtoismintaan kasvaa –osion suosituksiin tulisi lisätä tai mitä siitä pitäisi poistaa.

Arvioi, onko kaikkein tärkeimmät hyvät käytännöt nostettu vaikuttavuustavoitteeseen.

Osallisuus vapaaehtoismintaan kasvaa

- samaa mieltä
- jonkin verran samaa mieltä
- jonkin verran eri mieltä
- eri mieltä

Kerro lyhyesti, mitä mielestäsi osallisuus vapaaehtoismintaan kasvaa –osion hyviin käytäntöihin tulisi lisätä tai mitä siitä pitäisi poistaa.

4. Teknologia lisää hyvinvointia

Teknologia iäkkään henkilön toimintakyvyn, hyvinvoinnin, turvallisuuden ja osallisuuden edistäjänä

- samaa mieltä
- jonkin verran samaa mieltä
- jonkin verran eri mieltä
- eri mieltä

Helppokäyttöisyys, käyttäjäystävällisyys ja eettisyys

- samaa mieltä
- jonkin verran samaa mieltä
- jonkin verran eri mieltä
- eri mieltä

Kotona-asumista tukeva teknologia

- samaa mieltä
- jonkin verran samaa mieltä
- jonkin verran eri mieltä
- eri mieltä

Teknologia työntekijöiden tukena

samaa mieltä

jonkin verran samaa mieltä

jonkin verran eri mieltä

eri mieltä

Kerro lyhyesti, mitä mielestäsi teknologia lisää hyvinvointia –osion sisältötekstiin tulisi lisätä tai mitä siitä pitäisi poistaa.

On selvää, että erilaiset teknologiat tulevat lisääntyvästi osaksi aktiivisen ja toimintakykyisen ikääntymisen ja kestävien palvelujen turvaamisesta. Teknologiset ratkaisut sisältävät mahdollisuuksia ja ratkaisuja, mutta myös mahdollisuuden negatiivisiin vaikutuksiin. Palvelujen järjestäjällä tulee olla tietoa ja ymmärrystä mm. siitä, mille asiakasryhmille, minkä tyyppisissä palveluissa ja toiminnoissa sekä minkälaisesta teknologiasta on hyötyä ikääntyneiden palveluissa. Digitalisaation ja teknologisten ratkaisujen käyttöönoton vaikutuksia tulee seurata ja arvioida. Tarvitaan ennakoarviointia ja vaikutusarviointeja, jotta digitalisaatiosta saadaan mahdollisimman paljon hyötyjä ja minimoidaan negatiiviset vaikutukset.

Toimintakyvyn ylläpidon ja palauttamisen prosesseissa on varmasti kohtia, joihin voidaan tuoda mukaan teknologiaa ja joita voidaan kehittää ja tukea teknologisten ratkaisujen avulla. Yhtä lailla prosesseista löytyy niitä kohtia, joissa tarvitaan kuntoutuksen ammattilaisen ja ikääntyneen kohtaamista sekä yhdessä tekemistä.

Arvioi, onko kaikkein tärkeimmät suositukset nostettu vaikuttavuustavoitteeseen.

Teknologia lisää hyvinvointia

samaa mieltä

jonkin verran samaa mieltä

jonkin verran eri mieltä

eri mieltä

Kerro lyhyesti, mitä mielestäsi teknologia lisää hyvinvointia –osion suosituksiin tulisi lisätä tai mitä siitä pitäisi poistaa.

Arvioi, onko kaikkein tärkeimmät hyvät käytännöt nostettu vaikuttavuustavoitteeseen.

Teknologia lisää hyvinvointia

samaa mieltä

jonkin verran samaa mieltä

jonkin verran eri mieltä

eri mieltä

Kerro lyhyesti, mitä mielestäsi teknologia lisää hyvinvointia -osion hyviin käytäntöihin tulisi lisätä tai mitä siitä pitäisi poistaa.

5. Ikäystävällisyyttä asumiseen ja asuinympäristöihin

Kuntoutuksen toimialayhdistys ei jätät vastauksia tähän osioon.

Ikääntyneiden oman ennakkoinnin ja varautumisen tukeminen

- samaa mieltä
- jonkin verran samaa mieltä
- jonkin verran eri mieltä
- eri mieltä

Asuntokannan korjaamisen edistäminen ja uustuotannon ratkaisut

- samaa mieltä
- jonkin verran samaa mieltä
- jonkin verran eri mieltä
- eri mieltä

Ikäystävälliset asuinympäristöt

- samaa mieltä
- jonkin verran samaa mieltä
- jonkin verran eri mieltä
- eri mieltä

Kuntien ja hyvinvointialueiden rooli on keskeinen

- samaa mieltä
- jonkin verran samaa mieltä
- jonkin verran eri mieltä
- eri mieltä

Kerro lyhyesti, mitä mielestäsi ikäystävällisyyttä asumiseen ja asuinympäristöihin –osion sisältötekstiin tulisi lisätä tai mitä siitä pitäisi poistaa.

Arvioi, onko kaikkein tärkeimmät suositukset nostettu vaikuttavuustavoitteeseen.

Ikäystävällisyyttä asumiseen ja asuinympäristöihin

- samaa mieltä
- jonkin verran samaa mieltä
- jonkin verran eri mieltä
- eri mieltä

Kerro lyhyesti, mitä mielestäsi ikäystävällisyyttä asumiseen ja asuinympäristöihin –osion suosituksiin tulisi lisätä tai mitä siitä pitäisi poistaa.

Arvioi, onko kaikkein tärkeimmät hyvät käytännöt nostettu vaikuttavuustavoitteeseen.

Ikäystävällisyyttä asumiseen ja asuinympäristöihin

- samaa mieltä
- jonkin verran samaa mieltä
- jonkin verran eri mieltä
- eri mieltä

Kerro lyhyesti, mitä mielestäsi ikäystävällisyyttä asumiseen ja asuinympäristöihin–osion hyviin käytäntöihin tulisi lisätä tai mitä siitä pitäisi poistaa.

6. Palvelut toteutetaan kestävällä tavalla

Palvelut ovat asiakaslähtöisiä

- samaa mieltä
- jonkin verran samaa mieltä
- jonkin verran eri mieltä
- eri mieltä

Keskitetty neuvonta ja asiakasohjaus

- samaa mieltä
- jonkin verran samaa mieltä
- jonkin verran eri mieltä
- eri mieltä

Kotiin annettavat palvelut ja kotona-asumisen turvallisuus

- samaa mieltä
- jonkin verran samaa mieltä
- jonkin verran eri mieltä
- eri mieltä

Ekologisesti kestävä palvelujärjestelmä

- samaa mieltä
- jonkin verran samaa mieltä
- jonkin verran eri mieltä
- eri mieltä

Tiedolla johtaminen ja laatu

- samaa mieltä

jonkin verran samaa mieltä
jonkin verran eri mieltä
eri mieltä

Kerro lyhyesti, mitä mielestäsi palvelut toteutetaan kestäväällä tavalla –osion sisältötekstiin tulisi lisätä tai mitä siitä pitäisi poistaa.

Luvun saatetekstissä käsitellään taloudellista kestävyttä. Kohdassa tuodaan esille keinoja, joilla taloudellinen kestävyys voidaan saavuttaa. Tekstiin nostetut asiat ovat relevantteja, mutta kokonaisuutta on käsitelty kapeasti. Taloudellisen kestävyden edistäminen ja varmistaminen edellyttää aina palvelujen tuottamista siellä, missä ne tuotetaan laadukkaasti ja kustannustehokkaasti. Tämä taas vaatii palvelujen järjestämisaamasta.

Suositusluonnoksessa tulee tuoda selvästi esille järjestämisaamisen merkitys tarpeenmukaisten palveluiden toteutumisessa kestäväällä tavalla. Ikääntyneiden toimintakykyä koskevassa kokonaisuudessa palvelujen ja eri toimijoiden laaja-alainen integraation aivan keskeistä. Tämän johtuu yksinkertaisesti siitä, että ikääntyneet tarvitsevat usein useampaa kuin yhtä palvelua ja toisaalta kuntoutuspalveluja järjestää ja rahoittaa useampi taho, joilla kaikilla on omat vastuunsa. Toiminta- ja työkykyyn liittyvissä kuntoutuspalveluissa asiakkaat liikkuvat yli palvelujen järjestäjä- ja tuottajarajojen. Järjestämisen osaamista on siis myös se, että asiakkaat liikkuvat hyvinvointialueilta sujuvasti muiden kuntoutuspalvelujen järjestäjien palveluihin ja takaisin alueelle.

On tärkeää, että neuvonta ja asiakasohjaus on nostettu luonnoksessa omaan alalukuun. Luonnoksen sivulla 61 olevassa neuvonnan ja asiakasohjauksen toimintamallissa on nostettu esille järjestäjän näkökulmasta merkityksellisiä asioita. Kuntoutuksen näkökulmasta kuviossa tulisi mainita myös ohjaus muiden palvelujen järjestäjien palveluihin.

Tiedolla johtaminen ja laatu kohdassa 7.5 on kokonaisuus, jonka merkitystä ei voi liiaksi korostaa. Ikääntyneiden toimintakyvyn ja kuntoutuksen palvelut ovat hyvinvointialueiden järjestämisvastuulla. Hyvinvointialueille on siirtynyt kunnista palvelujen kokonaisuus, josta on saatavilla tietoa heikosti. Useampaan otteeseen kuluneiden noin kymmenen vuoden aikana on eri selvityksissä jouduttu päättämään siihen lopputulemaan, että julkisessa terveydenhuollossa toteutuvista kuntoutuspalveluista ei ole saatavissa luotettavaa tietoa. Tietopohjan vahvistaminen on nostettu vahvasti pääministeri Orpon hallituksen ohjelmaan. Tulee varmistaa, että tietopohjan kehittäminen koskee myös hyvinvointialueiden itse tuottamia toimintakyvyn ja kuntoutuksen palveluja.

Yleisenä kommenttina koskien koko suositusta voi todeta, että suositusten määrä on suuri. Tämän lisäksi ne ovat erimitallisia. Suositusten merkityksellisyyttä ja käytettävyyttä olisi parantanut se, että suositusten suhteen olisi tehty selkeästi priorisointia valiten ne suositukset, joilla on suurinta merkitystä tässä ajassa liittyen mm. hyvinvointialueiden

aloittamiseen ja Orpon hallituksen tavoitteisiin. Tekstisisältö vaatii myös tiivistämistä. Suositus on pitkä. Kokonaisuus tulee fokusoida selkeämmin aktiiviseen ja toimintakykyiseen ikääntymiseen.

Arvioi, onko kaikkein tärkeimmät suositukset nostettu vaikuttavuustavoitteeseen.

Palvelut toteutetaan kestäväällä tavalla

samaa mieltä

jonkin verran samaa mieltä

jonkin verran eri mieltä

eri mieltä

Kerro lyhyesti, mitä mielestäsi palvelut toteutetaan kestäväällä tavalla -osion hyviin käytäntöihin tulisi lisätä tai mitä siitä pitäisi poistaa.

7. Skenaariolaskelmat

Kerro lyhyesti, mitä mielestäsi skenaariolaskelmat –osion sisältötekstiin tulisi lisätä tai mitä siitä pitäisi poistaa.

Skenaariolaskelmia on tärkeää toteuttaa. Suosituksessa esitetty skenaario pohjaa siihen, että ikääntyneitä pystyttäisiin sijoittamaan erityyppisiin asumismuotoihin. Se, että jokainen ikääntynyt on tarpeenmukaisten palvelujen piirissä, on tärkeä pystyä optimoimaan. Kun suosituksen nimessä on sanat ”aktiivinen” ja ”toimintakykyinen”, olisi skenaarioita syytä toteuttaa myös muiden palveluiden kuin asumisen osalta. Laskelmilla tulee arvioida myös kuntoutuksen mahdollisuuksia vähentää raskaampien vanhuspalveluiden tarvetta.

8. Laatuindikaattorit

Näin luet indikaattoreita

samaa mieltä

jonkin verran samaa mieltä

jonkin verran eri mieltä

eri mieltä

Indikaattorit on jaettu ilmiökoreihin

samaa mieltä

jonkin verran samaa mieltä

jonkin verran eri mieltä

eri mieltä

Lakisääteiset iäkkäiden palvelut

samaa mieltä

jonkin verran samaa mieltä

jonkin verran eri mieltä

eri mieltä

Toimintakykyä tuetaan

samaa mieltä

jonkin verran samaa mieltä

jonkin verran eri mieltä

eri mieltä

Toimijuutta tuetaan

samaa mieltä

jonkin verran samaa mieltä

jonkin verran eri mieltä

eri mieltä

Laatuindikaattoreiden valmisteluprosessi

samaa mieltä

jonkin verran samaa mieltä

jonkin verran eri mieltä

eri mieltä

Laatuindikaattorien seuranta ja kehittäminen tulevaisuudessa

samaa mieltä

jonkin verran samaa mieltä

jonkin verran eri mieltä

eri mieltä

Kerro lyhyesti, mitä mielestäsi laatuindikaattorit –osion sisältötekstiin tulisi lisätä tai mitä siitä pitäisi poistaa.

Iäkkäiden toimintakykyyn liittyvissä laatuindikaattoreissa (Kuvio 6) on indikaattori ”Riittävästi kuntoutuspalveluja saaneet”. Luonnoksesta jää epäselväksi, miten tätä asiaa mitataan ja miten seurataan.

Ystävällisesti,

Jarno Talvitie
asiantuntija